

Informator

Jubileusz 60-lecia
Centrum Onkologii – Instytutu
im. Marii Skłodowskiej-Curie
Oddział w Krakowie

Kraków, 2–3 czerwca 2011 roku

Patronat i Komitet Honorowy

Patronat Honorowy

Minister Zdrowia – Ewa Kopacz

Arcybiskup Metropolita Krakowski – Kardynał Stanisław Dziwisz

Dyrektor Centrum Onkologii – Maciej Krzakowski

Komitet Honorowy

Jarosław Gowin – Posel na Sejm RP

Stanisław Kracik – Wojewoda Małopolski

Kardynał Franciszek Macharski

Jacek Majchrowski – Prezydent Miasta Krakowa

Jerzy Miller – Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Marek Sowa – Marszałek Województwa Małopolskiego

Andrzej Włodarczyk – Podsekretarz Stanu Ministerstwa Zdrowia

Szanowni Państwo!

Z przyjemnością i dumą witam Państwa na obchodach Jubileuszu 60-lecia działalności krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie.

Jubileusz naszego ośrodka przypada w szczególnym czasie – 3 grudnia 2010 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął uchwałę w sprawie ustanowienia roku 2011 Rokiem Marii Skłodowskiej-Curie, której wielkie odkrycia umożliwiły dynamiczny rozwój sposobów leczenia chorych na nowotwory złośliwe. Zarazem 24 marca 2011 roku upłynęło 60 lat od chwili, w której powołano krakowską, onkologiczną jednostkę naukową i leczniczą. Przez minione lata krakowski Instytut ustawicznie się rozwijał, kierowany kolejno przez dr. E. Wyrobka, prof. H. Kołodziejską-Wertheim oraz prof. J. Skołyszewskiego, stając się uznanym europejskim ośrodkiem wielodyscyplinarnego leczenia nowotworów złośliwych.

Mam nadzieję, że kilka czerwcowych, jubileuszowych chwil spędzonych wraz z nami, pracownikami krakowskiego Centrum Onkologii, pozostanie w Państwa pamięci.

prof. dr hab. med. Marian Reinfuss
Dyrektor Centrum Onkologii Oddział w Krakowie

Szanowni Państwo!

Serdecznie witam na konferencji naukowej oraz uroczystościach związanych z 60. rocznicą utworzenia krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie.

Na dalszych stronach znajduje się program konferencji, która odbywa się w czwartek, 2 czerwca, w pałacu Larischa przy ulicy Brackiej 12.

W piątek 3 czerwca w godzinach 11.00–13.00 w Sali Obrad Rady Miasta Krakowa przy placu Wszystkich Świętych 3/4 odbędą się uroczystości jubileuszowe z udziałem Gości Honorowych, połączone z wręczeniem odznaczeń zasłużonym pracownikom krakowskiego Centrum Onkologii.

Zapraszamy również w piątek od godziny 16.00 do Ogrodów Muzeum Archeologicznego przy ulicy Poselskiej 3, gdzie odbędzie się towarzyskie spotkanie Gości i Pracowników.

prof. dr hab. med. Andrzej Stelmach
Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego

Program

2 czerwca 2011 roku

Pałac Larischa, ul. Bracka 12

- 10.00**   **Otwarcie Konferencji**
- 10.10**   **SESJA I – Nowotwory kobiece** (dr J. Jakubowicz, prof. K. Karolewski)
„Rak piersi” (prof. J. Mitus)
„Rak jajnika” (prof. K. Urbański)
„Leczenie HER2-dodatniego raka piersi” (dr M. Ziobro)
- 11.00**   **SESJA II – Perspektywy radioterapii** (prof. J. Kulpa, prof. J. Skotyszewski)
„Radioterapia nowotworów ośrodkowego układu nerwowego – postęp czy impas?”
(prof. B. Gliński)
„Terapia protonowa w Krakowie” (prof. M. Waligórski)
- 11.30   przerwa na kawę
- 12.00**   **SESJA III – Nowotwory układu oddechowego** (prof. B. Gliński, prof. S. Korzeniowski)
„Rak płuca” (dr B. Sas-Korczyńska)
„Rak krtani” (prof. J. Skotyszewski)
„Leczenie przeciwbólowe” (dr Ł. Nowak)
- 13.00   lunch
- 14.00**   **SESJA IV – Nowotwory urologiczne** (prof. T. Demkow, prof. A. Stelmach)
„Rak stercza” (prof. M. Sosnowski)
„Rak pęcherza moczowego” (prof. A. Borówka)
„Leczenie przerzutów do kośćca” (prof. R. Zdrojowy)
- 14.45**   **SESJA V – Rak nerki** (dr J. Jaszczyński, dr W. Wysocki)
„Chirurgia zaawansowanego raka nerki” (prof. A. Stelmach)
„Leczenie systemowe chorych na raka nerki” (dr I. Cedrych)
„RECIST w zaawansowanym raku nerki” (dr E. Łuczyńska)
- 15.30   przerwa na kawę
- 16.00**   **SESJA VI – Nowotwory przewodu pokarmowego** (prof. K. Herman, prof. J. Mitus)
„Rak jelita grubego” (prof. W. Polkowski)
„Rak żołądka” (prof. J. Kulig)
„Leczenie systemowe chorych na raka żołądka” (dr hab. K. Krzemieniecki)
„Postępowanie przeciwzakrzepowe u chorych na nowotwory” (dr B. Ziolkowska-Graca)
- 17.00   koktajl

3 czerwca 2011 roku

Kolegiata św. Anny w Krakowie, ul. Św. Anny 11

9.00 Msza Święta

Sala Obrad Rady Miasta Krakowa, pl. Wszystkich Świętych 3/4

11.00–13.00 Wystąpienie Dyrektora Centrum Onkologii Oddziału w Krakowie

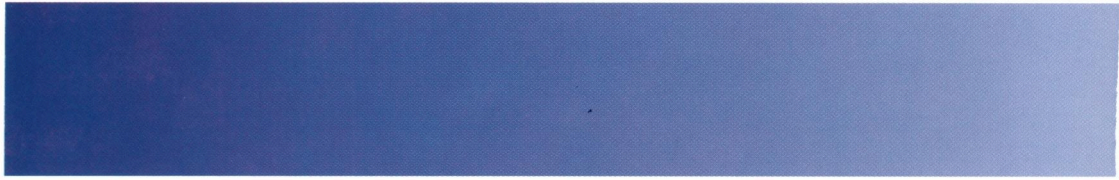
Wystąpienia zaproszonych Gości

Uroczyste wręczenie odznaczeń

Historia onkologii polskiej (*prof. E. Towpik*)

Ogrody Muzeum Archeologicznego w Krakowie, ul. Poselska 3

16.00–22.00 Spotkanie towarzyskie Gości i Pracowników COOK

**3 grudnia 2010 roku Sejm Rzeczypospolitej Polskiej przyjął uchwałę
w sprawie ustanowienia roku 2011 Rokiem Marii Skłodowskiej-Curie.**

UCHWAŁA
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 3 grudnia 2010 roku
w sprawie ustanowienia roku 2011 Rokiem Marii Skłodowskiej-Curie

W setną rocznicę przyznania Marii Skłodowskiej-Curie Nagrody Nobla w dziedzinie chemii, za odkrycie nowych pierwiastków polonu i radu, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej postanawia oddać hołd jednemu z najwybitniejszych naukowców naszych czasów, którego przełomowe odkrycia przyczyniły się do światowego rozwoju nauki.

Maria Skłodowska-Curie urodziła się 7 listopada 1867 roku w Warszawie. Pochodziła z rodziny, w której kultywowano tradycje patriotyczne. Była osobą wszechstronnie uzdolnioną: znała pięć języków, interesowała się socjologią, psychologią oraz naukami ścisłymi. Pod koniec lat osiemdziesiątych XIX wieku organizowała zajęcia dla dzieci wiejskich, w ramach których uczyła języka polskiego, historii, algebry, wcielaając w życie ideały pozytywizmu. Za tę nielegalną działalność groziło Jej nawet zesłanie. Podczas I wojny światowej organizowała ruchome stacje rentgenowskie, dostała się na front, gdzie szkoliła personel medyczny jak wykonywać prześwietlenia.

Dwukrotna laureatka Nagrody Nobla w 1903 roku w dziedzinie fizyki i w roku 1911 w dziedzinie chemii, opracowała teorię promieniotwórczości i technikę rozdzielania izotopów promieniotwórczych. Dzięki Jej odkryciom powstała radiochemia – nowa gałąź chemii. Pod Jej osobistym kierunkiem prowadzono pierwsze badania nad leczeniem raka za pomocą promieniowania jonizującego.

Maria Skłodowska-Curie jako jedyna kobieta uczestniczyła w Konferencjach Solvayowskich – dorocznych spotkaniach najwybitniejszych uczonych. Po Jej śmierci Albert Einstein w pięknym eseju napisał, że była jedynym niezepsutym przez sławę człowiekiem, spośród tych, których przyszło mu poznać.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza rok 2011 Rokiem Marii Skłodowskiej-Curie.

Maria Skłodowska-Curie

Rys biograficzny Marii Skłodowskiej-Curie

Maria Skłodowska-Curie urodziła się 7 listopada 1867 roku w Warszawie. Pochodziła z rodziny inteligenckiej. Jej matka uczyła języków i była przełożoną pensji dla dziewcząt, natomiast ojciec był profesorem licealnym, uczył matematyki i fizyki. Matka przekazała jej swoją życzliwość wobec innych i wpoila obowiązkowość, a ojciec nauczył samoobserwacji, dokładności i zachęcał do samokształcenia. W wieku 16 lat ukończyła liceum, otrzymując złoty medal za wyniki w nauce. Gdy jej ojciec, w wyniku złej inwestycji, stracił wszystkie zaoszczędzone pieniądze, Maria zaczęła pracę zarobkową jako guwernantka. W tym samym jednak czasie brała udział w kursach anatomii, biologii, socjologii na tajnym Uniwersytecie Latającym. Uczyła się także analizy chemicznej w laboratorium Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie, gdzie pracował jej cioteczny brat.

Maria i jej starsza siostra Bronisława były zdecydowane dalej się kształcić. Trudności finansowe uniemożliwiały obydwu siostrą wyjazd do Paryża, dlatego zdecydowały, że Bronisława pierwsza pojedzie studiować medycynę na Sorbonie, a Maria będzie ją wspierać finansowo, pracując jako guwernantka.

W 1891 przyszła kolej na Marię (24 lata). Wyjechała do Paryża studiować na Sorbonie. Uczęszczała na wykłady Paula Appela, Gabriela Lippmana i Edmonda Bouty. Wtedy też spotkała wybitnych fizyków Jeana Perrina i Charlesa Mauraina. Żyła w wielkiej biedzie, całkowicie poświęcając się nauce. W 1893 otrzymała z pierwszą lokatą licencjat z fizyki. Dzięki stypendium rodziny Aleksandrowiczów, mogła kontynuować studia na wydziale matematyki; ukończyła je w 1894 roku z drugą lokatą.

W czasie studiów nad magnetyzmem, czyli magnetycznymi własnościami różnych gatunków stali u prof. Lippmana Maria poznała Piotra Curie. Pobrali się 26 lipca 1895 roku. Narodzenie się pierwszej córki, Ireny, w 1897 roku nie przerwało Marii intensywnej pracy. Zdecydowała się badać nowe zjawisko – samorzną radioaktywność uranu, odkrytą przez Becquerela w 1896 roku. To Maria nazwała to zjawisko promieniotwórczością. Używając technik i aparatów skonstruowanych przez Piotra i Jakuba Curie, uważnie mierzyła promieniowanie próbek rudy i blendy uranowej. Gdy udało się Jej wykazać, że ilość promieniowania emitowanego przez próbki rudy jest większa niż pochodzącego z uranu i toru, zdała sobie sprawę, że znajduje się w niej nowy pierwiastek o większej aktywności. 12 kwietnia 1898 roku prof. Lippman ogłosił w Akademii Francuskiej o odkryciu polonu przez Marię. Ale istnienie nowego pierwiastka należało jeszcze udowodnić, otrzymując go w formie metalicznej i ustalając jego ciężar atomowy, by można go było umieścić w tablicy Mendelegiewa. Wówczas Piotr dołączył do Marii. Pracowali w starej, nieogrzewanej szopie, dawnym prosektorium szkoły medycznej. Ich wspólna praca zaowocowała odkryciem radu 19 grudnia 1898 roku.

M. Curie

Paul Langevin, uczeń Piotra pisał: „To odkrycie będzie miało prawdopodobnie takie znaczenie dla naszej cywilizacji jak te, które pozwoliły człowiekowi opanować siły ognia...”.

Trudności finansowe zmusiły Marię do szukania pracy zarobkowej. W 1900 roku podjęła pracę wykładowcy w Szkole dla panien w Sevres, gdzie wprowadziła metody nauczania oparte na demonstracji eksperymentów. W tym okresie Piotr Curie dokonał pierwszego eksperymentu radiobiologicznego. Podał kilkugodzinemu działaniu radu ramię i obserwował ewolucję rany spowodowanej przez promieniowanie, a także powiązał skutki fizjologiczne z aktywnością preparatu. Z tych badań narodziła się curieterapia. Zainteresowanie radem wzrastało z biegiem czasu. Powstawały zakłady przemysłowe zajmujące się otrzymywaniem tego pierwiastka. Małżonkowie Curie jednak dobrowolnie rezygnowali z prawa do opatentowania unikalnej metody izolacji radu. Udzielali bezpłatnie wszelkich informacji technicznych. Maria napisała: „...rad jest pierwiastkiem chemicznym, własnością wszystkich ludzi”. Za swoją pracę, godną tytana, Maria Skłodowska-Curie otrzymała w 1903 roku stopień doktora, a w grudniu Maria i Piotr Curie – niezależnie od Henri Becquerela – otrzymali nagrodę Nobla za odkrycie promieniotwórczości.

Otrzymanie nagrody Nobla poprawiło warunki materialne i pracy małżonków Curie. W 1904 roku utworzono specjalnie dla Piotra Curie katedrę fizyki i powołano go na stanowisko profesora, a Marię mianowano adiunktem – kierownikiem laboratorium przy tej katedrze.

Po śmierci męża Maria Curie nie załamuje się i pomimo licznych obowiązków rodzinnych ze zdwojoną energią kontynuuje działalność naukową, którą przedtem dzieliła z mężem. Zostaje powołana na opuszczoną przez niego katedrę na Sorbonie. Początkowo otrzymała nominację na wykładowcę, a po dwóch latach została profesorem zwyczajnym fizyki ogólnej na Uniwersytecie Paryskim – była pierwszą kobietą we Francji, która otrzymała takie stanowisko. Maria walczyła o utworzenie Instytutu Radowego w Paryżu. W 1909 roku został utworzony Instytut do badania promieniotwórczości i biologicznych skutków promieniowania jonizującego. Składał się z dwóch laboratoriów: Pawilonu Curie, działu fizyczno-chemicznego (kierowanego przez Marię) i Pawilonu Pasteura, biologiczno-lekarskiego (kierowanego przez Claude'a Regaud, profesora histologii i patologii).

Dwa lata później, w 1911 roku, Maria Curie brała udział w I Konferencji Fizyków zorganizowanej przez Ernesta Solvaya w Brukseli. Była jedyną kobietą wśród uczestników, takich jak: Rutherford, Einstein, Langevin, Perrin, Plank. Wzięła udział w sześciu następnych spotkaniach tej grupy naukowców. Nieco później, w 1922 roku, Maria Curie została członkiem Międzynarodowej Komisji Współpracy Intelktualnej przy Lidze Narodów. Walczyła na jej forum o prawa uczonych do patentów, bezpłatny dostęp do literatury naukowej, standaryzację symboli i nieograniczoną wymianę naukową. W 1911 roku Maria Curie otrzymuje powtórnie nagrodę Nobla, tym razem w dziedzinie chemii, za wyizolowanie czystego radu i całokształt prac w zakresie chemii ciał promieniotwórczych. W tym czasie zostaje honorowym kierownikiem Laboratorium Kernbauma w Warszawie.

Gdy w 1914 roku budowa Instytutu Radowego w Paryżu została ukończona, Maria została jego dyrektorem. Wybuch I wojny światowej przeszkodził Jej w pracy badawczej. Podczas wojny wyposażyla w aparaturę rentgenowską wojskowe karetki sanitarne, które odwiedzały szpitale frontowe we Francji i Belgii. Pomagała instalować i uruchamiać aparaty rentgenowskie i szkoliła personel do ich obsługi. Często sama siadała za kierownicą ambulansu frontowego, by bezpośrednio nieść pomoc rannym. Często towarzyszyła jej córka, Irena, technik radiolog, przeszkolona przez matkę w tej dziedzinie.

W 1918 roku Irena dołączyła do zespołu pracowników Instytutu Radowego, który stał się wiodącym ośrodkiem w dziedzinie fizyki i chemii jądrowej. Maria szkoliła również naukowców z Polski. W 1921 roku w towarzystwie dwóch córek wyjechała do Stanów Zjednoczonych. Prezydent Warren Harding wręczył Marii jeden gram radu, zakupiony przez amerykańskie kobiety. Rad był niezbędny do prowadzenia dalszych

badan w Instytucie Radowym. Po uzyskaniu niepodległości przez Polskę Maria staje się orędownikiem budowy Instytutu Radowego w Warszawie. 7 czerwca 1925 roku przyjechała do Polski, by na parceli przy ulicy Wawelskiej, darowanej przez Uniwersytet Warszawski, położyć kamień węgielny pod budowę Instytutu Radowego w Warszawie. Zaprojektowany z rozmachem, miał się składać z 4 pawilonów. Projekt był imponujący i w skali założeń, i w szczegółowej koncepcji. W 1929 roku Maria Curie wyjechała po raz drugi do Stanów Zjednoczonych i odebrała z rąk prezydenta Herberta Hoovera fundusze zebrane na zakup drugiego grama radu, tym razem dla Polski. 29 maja 1932 roku ostatni raz przybyła do Warszawy na otwarcie Instytutu Radowego przy ulicy Wawelskiej.

Na początku maja 1934 roku ciężko chora Maria Curie wyjechała do sanatorium Sancellemoz. Zmarła tam 4 lipca 1934 roku, na skutek – jak podawał oficjalny komunikat – anemii złośliwej anaplastycznej o gwałtownym, gorączkowym przebiegu. Choroba spowodowana była prawie 37-letnią ekspozycją na promieniowanie jonizujące. Została pochowana 6 lipca 1934 roku na cmentarzu w Sceaux, obok męża, Piotra Curie.

Niecały rok od śmierci Marii Curie, jej córka Irena i Frideric Joliot otrzymali nagrodę Nobla za odkrycie sztucznej promieniotwórczości, zwiększając liczbę laureatów tej nagrody w jednej rodzinie do czterech. Osiągnięcia Marii Skłodowskiej-Curie są ogromne. Jej prace przyczyniły się do rozwoju energii jądrowej i leczenia raka. Opublikowała – samodzielnie lub jako członek zespołu – 483 prace, pod jej kierunkiem wykonano 34 doktoraty. Mówiąc o wkładzie Marii Skłodowskiej-Curie do nauki nie można ograniczyć się do wymienienia prac, lecz należy pamiętać, iż kierowała również licznym zespołem współpracowników. Maria Curie była pierwszą kobietą z tytułem doktora nauk w Europie. Otworzyła drogę do pracy naukowej innym kobietom. Skromność i bezinteresowne oddanie nauce cechowały całe jej dorosłe życie. Albert Einstein powiedział, że była jedynym niezepsutym przez sławę człowiekiem. Wytrwałość i nieugiętość to cechy jej charakteru. Przejawiały się one również w jej ustawicznym zmaganiu ze słabością fizyczną. Wskutek wysokich dawek promieniowania już jako młoda kobieta traciła zdrowie. Miała poparzone palce, zmiany w płucach, przechodziła ciężkie operacje poważnie uszkodzonych nerek i wielokrotne zabiegi usuwania katarakty. Ukrywała przed otoczeniem proces utraty wzroku. Po każdej operacji podejmowała wysiłek pokonania trudności związanych z podwójnym widzeniem i z zaburzeniami równowagi. Dzięki swej determinacji i poczuciu wolności stała się symbolem dla wielu, nie tylko Polaków.

W 1995 roku Ewa Curie w obecności prezydentów Polski i Francji wzięła udział w przeniesieniu szczątków Marii i Piotra Curie do Panteonu w Paryżu. Maria jest pierwszą kobietą pochowaną w Panteonie za swe zasługi na polu nauki.

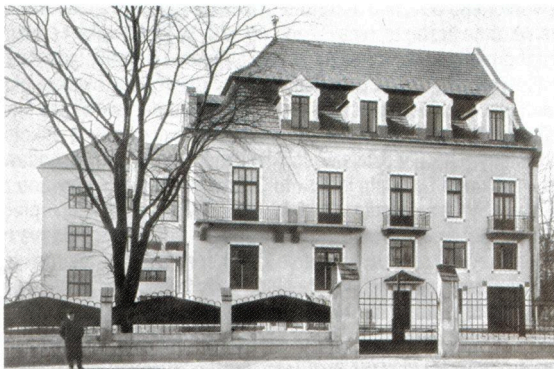
opracowała Anna Gasińska

Zarys historii krakowskiego Centrum Onkologii

Krakowska onkologia i działalność krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie

Minęło 60 lat od chwili, gdy z inicjatywy prof. Franciszka Łukaszczyka, w styczniu 1951 roku w Krakowie, w budynku dawnej lecznicy związkowej, utworzono szpital onkologiczny, któremu już 24 marca tego samego roku, na mocy rozporządzenia Rady Ministrów, został nadany status Oddziału Instytutu Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie.

W ten sposób rozpoczął się kolejny etap w historii krakowskich związków z onkologią. Utworzenie w 1964 roku w Krakowie pierwszego w Polsce i jednego z pierwszych w Europie uniwersytetów spowodowało, że krajowa historia rozwoju każdej dyscypliny medycznej nierozdzielnie wiąże się właśnie z tym miastem. W skład tego uniwersytetu wchodziło przecież, oprócz ośmiu katedr prawniczych, dwie katedry medycyny i jedna sztuk wyzwolonych. W 1425 roku powstał w Krakowie jeden z pierwszych na ziemiach polskich szpitali – Szpital Św. Ducha, który odbudowany po pożarze w 1528 roku mógł pomieścić 280 chorych, w tym chorych na nowotwory („gnojników”). W 1852 roku w Krakowie utworzono pierwszą na ziemiach polskich Katedrę Anatomii Patologicznej (prof. Alfred Biesiadecki i prof. Tadeusz Browicz), a w latach 1877–1897 uniwersytecką Katedrą Chirurgii kierował prof. Ludwik Rydygier, który jako jeden z pierwszych na świecie przeprowadził operację u chorego na raka żołądka. W Krakowie również pracował prof. Jan Mikulicz-Radecki, jeden z twórców endoskopii, współcześnie podstawowej metody diagnostyki wielu nowotworów, a także współtwórca torakochirurgii. W Krakowie, w 1896 roku – a więc już kilka miesięcy po odkryciu dokonany przez Wilhelma Roentgena – użyto promieniowania w celach diagnostycznych. Chirurg, prof. Alfred Obaliński we współpracy z prof. Karolem Olszewskim oraz doktorami Estreicherem i Siedleckim [chemicy] w lutym 1896 roku wykorzystali promieniowanie odkryte w listopadzie poprzedniego roku w Würzburgu do diagnostyki uszkodzonego stawu łokciowego. Kilka lat później, w 1900 roku, w Krakowie ukazał się pierwszy polski podręcznik dotyczący zastosowania promieni Roentgena do celów rozpoznawczych i leczniczych, autorstwa dr. Mieczysława Nartowskiego („Promienie Röntgena i ich zastosowanie do celów rozpoznawczych i leczniczych”, Kraków, nakładem A. Krzyżanowskiego). W 1907 roku prof. Walery Jaworski, kierujący Kliniką Chorób Wewnętrznych UJ, zaprezentował wyniki doświadczeń nad bakteriobójczym działaniem radu, a w archiwum uniwersyteckim zachowała się jego korespondencja z Marią Skłodowską-Curie, dotycząca wykorzystania radu. Promieniowanie Roentgena zastosowano dla celów terapii w powstałej w 1913 roku pracowni radiologicznej mieszczącej się w działającym w Krakowie od 1788 roku Szpitalu Św. Łazarza. Od tego czasu w klinikach Uniwersytetu Jagiellońskiego leczenie z użyciem promieniowania stosowano rutynowo, w miarę stopniowo precyzowanych wskazań i dostępnych możliwości technicznych. Ponadto, poza strukturami Uniwersytetu Jagiellońskiego, w 1924 roku właśnie przy ulicy Garncarskiej (w kamienicy, która dziś należy do krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii) utworzono prywatną klinikę zajmującą się leczeniem radem

Budynek Lecznicy Związkowej (lata dwudzieste XX w.)

Zarys historii krakowskiego Centrum Onkologii

– Instytut Curieterapii – która działała do 1930 roku. W 1936 roku, w nowo wybudowanej i nowoczesnej Klinice Ginekologicznej Uniwersytetu Jagiellońskiego, otwarto Oddział Curie i Rentgenoterapii.

W 1951 roku otworzył się nowy rozdział historii krakowskiej onkologii. Pierwszym dyrektorem nowo utworzonego oddziału Instytutu Onkologii został dr med. Emil Wyrobek. Początkowo szpital liczył 90 łóżek, ale wkrótce liczbę tę zwiększono do 120. W krakowskim oddziale Instytutu działała wówczas przychodnia; uruchomiono także oddziały leczenia radem i promieniami Roentgena, oddział chirurgiczny oraz niezbędne pracownie diagnostyczne. Rzeczywisty rozwój krakowskiej placówki zaczął się jednak dopiero w 1954 roku, kiedy jej kierownictwo objęła prof. dr med. (wówczas jeszcze docent) Hanna Kołodziejska-Wertheim, która podjęła trud stopniowego przekształcania szpitala onkologicznego w nowoczesny instytut o wyraźnie określonym profilu działalności klinicznej oraz naukowo-badawczej. W strukturze powstającego krakowskiego Oddziału Instytutu Onkologii nie przewidywano zakładów prowadzących badania podstawowe, miała to być z założenia – i tak jest zasadniczo do dzisiaj – placówka prowadząca badania kliniczne i parakliniczne. Aby realizować te zadania, konieczne było nie tylko opracowanie i wdrożenie koncepcji organizacyjnej oraz wyszkolenie kadry specjalistów, ale również systematyczne zdobywanie odpowiedniego wyposażenia i wymaganej dla niego bazy lokalowej. Anna Urban zorganizowała pracownię histopatologii nowotworów, Antonina Marczyńska pracownię analityki i chemii klinicznej; Wsława Szymczyk pracownię fizyki medycznej, zaś Zygmunt Kopera pracownię diagnostyki radiologicznej. Stanisław Nowak, Tadeusz Mizia, Wojciech Medvey stworzyli oddział ginekologiczny, Halina Glińska oddział onkologii ogólnej, Janina Kujawska pracownię rentgenoterapii, a Jan Oszacki i Maria Leńczyk oddział chirurgiczny. W połowie lat sześćdziesiątych prof. Hanna Kołodziejska inicjuje badania z zakresu epidemiologii nowotworów, których prowadzenie przejmują później Janusz Pawłęga. Bibliotekę naukową prowadzi Kazimierz Tokarski, sekretariat lekarski Barbara Bieda, a sekretariat dyrektora Stanisław Kubin.

Wyrazem uznania dla rozwijającej się aktywności naukowo-badawczej zespołu pracowników krakowskiego Oddziału Instytutu Onkologii jest uzyskanie w 1964 roku statusu zakładów przez pracownie oraz statusu klinik przez oddziały. Instytut systematycznie powiększał swoją bazę lokalową, w 1971 roku ukończono budowę pawilonu do radioterapii, w którym zainstalowano aparat do telegammaterapii kobaltom 60

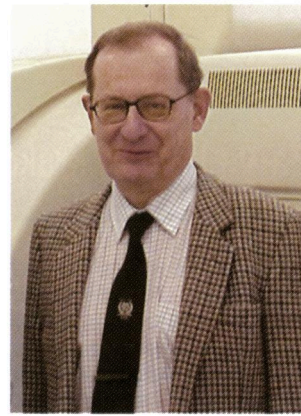
Dr med. Emil Wyrobek

Prof. Hanna Kołodziejska-Wertheim

Prof. Antonina Marczyńska

Prof. Jan Skolyszewski

i betatron o maksymalnej energii fotonów 18 MeV. Dzięki tym inwestycjom krakowski Oddział Instytutu Onkologii stał się pierwszą w Polsce placówką dysponującą możliwością stosowania radioterapii elektronowej. Równolegle z rozbudową infrastruktury Instytutu wprowadzano nowe jednostki organizacyjne, odpowiadające rosnącym potrzebom nowoczesnej onkologii oraz wymogom systemu ochrony zdrowia. W 1974 roku w miejsce Kliniki Onkologii Ogólnej powołano Klinikę Chemioterapii (kierowaną wówczas przez Marka Pawlickiego) i Klinikę Radioterapii (kierowaną przez Jana Skolyszewskiego). W tym samym roku kierownictwo Kliniki Chirurgii Onkologicznej objął Krzysztof Szczygiel, później przez krótki okres kierował nią Waldemar Bogacki, a następnie Henryk Nosek.

W 1978 roku, w efekcie starań Jana Skolyszewskiego, krakowski Oddział Instytutu Onkologii jako jeden z nielicznych wówczas ośrodków na świecie, wdraża radioterapię neutronową. Stało się to możliwe dzięki współpracy z Instytutem Fizyki Jądrowej w Krakowie (dyrektor: prof. Zbigniew Bochnacki), który dysponuje cyklotronem, zaadaptowanym do celów radioterapii przez zespół kierowany przez Jerzego Huczkwskiego. W tym samym roku zostają oddane do użytku nowe budynki o łącznej kubaturze 20 000 m³, w których miejsce znalazły Klinika Ginekologii Onkologicznej, Oddziały A i B ówczesnej Kliniki Radioterapii oraz Klinika Chemioterapii, a także ambulatoria, dział dokumentacji lekarskiej, pracownia epidemiologii i prosektorium. Dzięki tej inwestycji liczba łóżek szpitalnych wzrosła do 220, a pacjenci zgłaszający się do Instytutu otrzymali komfortową jak na owe czasy przychodnię.

W 1980 roku, po przejściu prof. dr med. Hanny Kołodziejskiej-Wertheim do pracy w Instytucie Onkologii w Warszawie, stanowisko dyrektora krakowskiego Oddziału Instytutu objął prof. Jan Skolyszewski. W latach 80. ubiegłego wieku zakończono adaptację przekazanego Instytutowi w 1975 roku sąsiedniego budynku przy ulicy Garncarskiej 9. W nowych pomieszczeniach zlokalizowano: część pomieszczeń Kliniki Chirurgii Onkologicznej, Pracownię Radiobiologii i Immunologii, Zakład Fizyki Medycznej, Dział Techniczno-Aparaturowy oraz administrację. W 1984 roku zmieniono nazwę Instytutu na Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Curie-Skłodowskiej.

W 2001 roku obchodziliśmy 50-lecie działalności krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii. Ten moment sprzyjał przypomnieniu wielu wydarzeń z minionych lat, ale także dokonywaniu pewnych podsumowań. Zgodnie z założeniami statutowymi, podstawowym zadaniem Oddziału Krakowskiego było i pozostaje nadal prowadzenie działalności naukowo-badawczej, diagnostycznej i leczniczej, a także profilaktycznej na potrzeby systemu ochrony zdrowotnej. Z pewnością lokalizacja placówki w centrum starego Krakowa w jakiejś mierze była i jest nadal czynnikiem ograniczającym możliwości rozbudowy. Ma ona także wpływ na zakres prowadzonej działalności, której dominującą składową są od początku badania kliniczne i parakliniczne, ściśle powiązane z rozpoznawaniem nowotworów złośliwych, poszukiwaniem czynników prognostycznych i predykcyjnych i leczeniem chorych. Naturalną konsekwencją tego charakteru krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii jest też to, że dużą wagę przywiązuje się do kształcenia w nim nowych kadr specjalistów z dziedziny radioterapii, ginekologii onkologicznej, chirurgii onkologicznej, patomorfologii nowotworów, diagnostyki laboratoryjnej.

Wydarzeniem, które zbiegło się z obchodami 50-lecia, była decyzja prof. dr. hab. Jana Skolyszewskiego o rezygnacji z funkcji dyrektora krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii. Funkcję tę sprawował przez 21 lat i wyjaśniając kolegom przyczyny swojej decyzji stwierdził, że chciałby powrócić do pracy naukowej, a zwłaszcza do badań klinicznych związanych z radioterapią, jako jedną z podstawowych metod leczenia chorych na nowotwory złośliwe, która zawsze stanowiła przedmiot Jego szczególnych zainteresowań. Biorąc pod uwagę wcześniejszą aktywność naukową prof. dr. hab. Jana Skolyszewskiego, ogromne

Zarys historii krakowskiego Centrum Onkologii

zaangażowanie w badania, a także Jego dokonania w tej dziedzinie, wyjaśnienie to przyjęto z pełnym zrozumieniem, jakkolwiek nie bez żalu.

W czerwcu 2001 roku na stanowisko Dyrektora Centrum Onkologii – Instytutu im. M. Skłodowskiej-Curie, Oddział w Krakowie został powołany prof. dr hab. med. Marian Reinfuss, długoletni Kierownik Zakładu Radioterapii. Obejmując tę funkcję prof. M. Reinfuss zapewnił o chęci kontynuowania zasadniczych kierunków działalności krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii, zwrócił równocześnie uwagę na zmiany w systemie finansowania ochrony zdrowia, do jakich doszło pod koniec lat 90., po wprowadzeniu kontraktowania świadczeń z zakresu specjalistycznej opieki ambulatoryjnej i działalności szpitalnej, początkowo w ramach systemu Kas Chorych, a następnie Narodowego Funduszu Zdrowia. Konieczne stały się zmiany zarówno struktury organizacyjnej krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii, uzyskanie nowych urządzeń diagnostycznych i terapeutycznych, a także stworzenie szeregu nowych stanowisk pracy. Te wszystkie zmiany musiały być przeprowadzone w sposób niezakłócający warunków diagnozowania i leczenia chorych oraz aktywnej działalności naukowo-badawczej.

Jednym z czynników warunkujących realizację tego programu zmian było podjęcie szeregu inwestycji i prac adaptacyjnych. W 2003 roku zakończono, prowadzoną od 1998 roku, rozbudowę Zakładu Radioterapii, zapewniając pomieszczenia dla 4 akceleratorów, rozbudowanych systemów planowania leczenia, łącznie z tomografem komputerowym i symulatorem. Kolejny etap rozwoju Zakładu Radioterapii stanowiła organizacja w 2006 roku Pracowni Brachyterapii. Dążąc do zapewnienia właściwych warunków działalności Przychodni Przyklinicznej, nadbudowano w 2005 roku w zajmowanym przez nią budynku dodatkowe piętro. Dzięki temu, nie tylko stało się możliwe otwarcie kolejnych poradni, w tym Poradni Urologii Onkologicznej, poprawił się też komfort chorych oczekujących na wizytę. W uzyskanych dzięki tej inwestycji pomieszczeniach zorganizowano należący do Kliniki Chirurgii Onkologicznej nowoczesny Oddział Chirurgii Jednego Dnia, a w nowej części budynku znalazło także miejsce Archiwum Dokumentacji Medycznej. W 2007 roku zakończyły się prace adaptacyjne w nowych pomieszczeniach Apteki, ze spełniającym wymagania Unii Europejskiej nowoczesnym działem przygotowywania, w oparciu o metodę grawimetryczną, cytostatyków dla chorych. Prace adaptacyjne i wyposażenie Apteki zostały w znacznym stopniu sfinansowane ze środków unijnych. Apteka krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii należy do nielicznych w naszym kraju placówek spełniających współczesne wymagania europejskie odnośnie do centralnego przygotowania leków dla chorych na nowotwory złośliwe.

W latach 2007–2009, dzięki dotacjom uzyskanym z Ministerstwa Zdrowia, wybudowano nowy budynek, w którym znalazły miejsce Pracownia Medycyny Nuklearnej z Pracownią SPECT CT, Oddział Chemioterapii Diennej, a także część pracowni Zakładu Fizyki Lekarskiej, związanych z planowaniem leczenia promieniowaniem jonizującym oraz Sekretariat Naukowy. Już w pierwszych miesiącach 2011 roku została otwarta w ramach Zakładu Radiologii i Diagnostyki Obrazowej, w zaadaptowanych na ten cel pomieszczeniach, Pracownia Rezonansu Magnetycznego.

Obecnie do podstawowych komórek organizacyjnych Centrum Onkologii, Oddział w Krakowie należą:

- Klinika Chirurgii Onkologicznej (kierownik: prof. zw. dr hab. Jerzy Mitus)
- Klinika Ginekologii Onkologicznej (kierownik: prof. zw. dr hab. Krzysztof Urbański)
- Klinika Nowotworów Głowy i Szyi (kierownik: prof. zw. dr hab. Bogdan Gliński)
- Klinika Nowotworów Piersi i Klatki Piersiowej (kierownik: prof. zw. dr hab. Stanisław Korzeniowski)
- Klinika Nowotworów Jamy Brzuszej (kierownik: dr med. Jerzy Jakubowicz)
- Klinika Nowotworów Układowych i Uogólnionych (kierownik: lek. med. Ida Cedrych)
- Zakład Radioterapii (kierownik: prof. zw. dr hab. Marian Reinfuss)
- Przychodnia Przykliniczna (kierownik: dr med. Anna Brandys)

- Zakład Radiologii i Diagnostyki Obrazowej (kierownik: dr med. Elżbieta Łuczyńska)
- Zakład Patomorfologii Nowotworów (kierownik: prof. nadzw. Janusz Ryś)
- Zakład Analityki i Biochemii Klinicznej (kierownik: prof. zw. dr hab. Jan Kulpa)
- Zakład Fizyki Medycznej (kierownik: dr n. fiz. Edward Byrski)
- Zakład Radiobiologii Klinicznej (kierownik: prof. zw. dr hab. Anna Gasińska)
- Pracownia Epidemiologii (kierownik: prof. nadzw. dr hab. Jadwiga Rachtan)
- Apteka (mgr Halina Krzystek-Malecka).

Od wielu lat liczba łóżek szpitalnych pozostaje niezmieniona i wynosi 220. W 2010 roku liczba porad udzielonych w Przychodni Przyklinicznej kształtowała się na poziomie 115 500, leczonych (szpitalnie i ambulatoryjnie) było 15 088 chorych, w tym 4028 po raz pierwszy. Wykonano 3440 zabiegów chirurgicznych, napromienianiem leczono 2242 chorych. Liczba chorych leczonych chemicznie od szeregu lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie, jednak zarysowuje się wyraźna tendencja do zwiększenia udziału chemioterapii w leczeniu skojarzonym. Najliczniejszą grupę osób leczonych w krakowskim Oddziale Centrum Onkologii stanowią chore na raka piersi, nowotwory narządu rodowego, nowotwory układu moczowo-płciowego, przewodu pokarmowego.

W Centrum Onkologii, Oddział w Krakowie pracują obecnie 653 osoby, w tym ponad 100 lekarzy różnych specjalności, 126 pielęgniarek, 154 pracowników inżynieryjno-technicznych. Kadra naukowo-badawcza liczy 82 pracowników, w tym 17 samodzielnych pracowników naukowych ze stopniem doktora habilitowanego (13 profesorów zwyczajnych i 4 profesorów nadzwyczajnych), 33 pracowników ze stopniem doktora, 32 asystentów naukowo-badawczych, a także 18 pracowników badawczo-technicznych.

Działalność naukowo-badawcza jest realizowana w ramach Planu Naukowego Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie. Podobnie jak w latach poprzednich koncentruje się ona w znacznej mierze na zagadnieniach klinicznych. Badania mają charakter zespołowy, przeważająca ich część realizowana jest na zasadach ścisłej współpracy działów klinicznych i zakładów paraklinicznych. W latach 2006–2010 przygotowanych zostało do druku 511 prac, z których 103 zostały opublikowane w międzynarodowych, medycznych czasopismach naukowych. Pracownicy naukowo-badawczy prezentowali w tym okresie wyniki swoich badań na ponad 500 zjazdach i konferencjach, zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Należy podkreślić, że prace badawcze w przeważającej części mają charakter zespołowy, prowadzone są w warunkach ścisłej współpracy pomiędzy Klinikami oraz Zakładami Krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii. Poszczególne kliniki i zakłady współpracują ponadto w realizacji szeregu zadań badawczych z różnymi ośrodkami w kraju i za granicą.

Budynek Krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii, widok od strony ul. Garncarskiej (lata 70. XX w.)

Widok od strony dziedzińca (lata 80. XX w.)

Zarys historii krakowskiego Centrum Onkologii

Pracownia Epidemiologii koncentruje się przede wszystkim na badaniach dotyczących opisowej epidemiologii nowotworów złośliwych w województwie małopolskim, ze szczególnym uwzględnieniem różnic pomiędzy terenami typowo wiejskimi i miejskimi. Systematycznie wydawane są biuletyny, dotyczące stanu epidemiologicznego regionu w zakresie chorób nowotworowych. Pracownia Epidemiologii aktywnie uczestniczy w szeregu międzynarodowych programów – UNICE-2, EUROCare-5, CONCORD – oceny przeżyć chorych na nowotwory w krajach Europy i Stanach Zjednoczonych, których wyniki publikowane są między innymi w wydawnictwie „Cancer Incidence in Five Continents”. Pracownia prowadzi ponadto w ramach programów zamawianych badania epidemiologiczne w zakresie uwarunkowań genetycznych nowotworów złośliwych płuca, piersi i jajnika, a także uczestniczy w programie opieki nad rodzinami wysokiego, dziedzicznie uwarunkowanego ryzyka zachorowania na raka piersi i jajnika.

W działalność naukowo-badawczą **Zakładu Radiobiologii Klinicznej** podstawowy element stanowią badania translacyjne, dotyczące analizy wartości predykcyjnej i prognostycznej różnych czynników biologicznych w aspekcie indywidualizacji leczenia. Aktywność naukowo-badawcza Zakładu ogniskuje się na zagadnieniach związanych z:

- Oceną wartości predykcyjnej wybranych białek (Ku70, BCL-2, CDA34, Ki-67, GLUT-1) w celu określenia odpowiedzi chorych na raka odbytnicy na przedoperacyjne napromienianie.
- Immunofenotypową charakterystyką klonów komórek przewodowego, naciekającego raka piersi i oceną jej wartości predykcyjnej w ustaleniu wskazań do uzupełniającego leczenia chemicznego. Badania w tej dziedzinie realizowane we współpracy z Kliniką Chirurgii Onkologicznej obejmują ponadto porównanie immunofenotypu komórek pierwotnego raka piersi z immunofenotypem komórek przerzutów w węzłach chłonnych w aspekcie możliwości wyróżnienia komórek macierzystych i ich biologicznego znaczenia. Badania prowadzone w raku piersi dotyczą również wartości predykcyjnej parametrów biologicznych związanych ze zjawiskiem rozwijającej się oporności wielolekowej u szeregu chorych leczonych uzupełniająco antracyklinami (współpraca z Kliniką Nowotworów Układowych i Uogólnionych).
- Oceną występowania i mechanizmu zjawiska nadwrażliwości na niskie dawki promieniowania jonizującego (HRS) w prawidłowych komórkach skóry od chorych na raka szyjki macicy. Radiobiologiczna charakterystyka terapeutycznej wiązki protonów dla obliczenia ich WSB na podstawie oceny *in vitro* przeżywalności ludzkich fibroblastów skóry od chorych na raka szyjki macicy.
- Analizą zależności pomiędzy chemio- i promieniowrażliwością limfocytów a nasileniem odczynów popromiennych tkanek prawidłowych u chorych poddawanych jednoczasowej chemio- i radioterapii.
- Analizą wartości prognostycznej wybranych parametrów biologicznych (Ki-67, GLUT-1, CD34, VEGF, PSMA, telomeraza) u chorych na niezaawansowanego raka stercza.

W **Zakładzie Patomorfologii Nowotworów** prowadzone są, we współpracy z Klinikami Krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii, badania dotyczące nie tylko obrazu histologicznego, ultrastruktury i immunofenotypu, ale również aktywności proliferacyjnej oraz ekspresji wybranych onkogenów i genów supresorowych nowotworów gruczołu piersiowego, nowotworów tkanek miękkich, rozrostów układu chłonnego oraz dotyczące wybranych rzadkich nowotworów człowieka (np. nowotwory podścieliskowe przewodu pokarmowego – GIST). Ponadto Zakład prowadzi również badania wybranych onkogenów przy użyciu technik molekularnych (FISH).

Zakład Patomorfologii Nowotworów współpracuje z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą, między innymi z Katedrą i Zakładem Biologii i Genetyki Uniwersytetu Medycznego w Gdańsku (w zakresie badań cytogenetycznych guzów tkanek miękkich) oraz z Zakładem Patologii Guzów Tkanek Miękkich Instytutu Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych.

Zakład Analityki i Biochemii Klinicznej wykonuje na rzecz chorych diagnozowanych i leczonych w Krakowskim Oddziale Centrum Onkologii badania usługowe z zakresu diagnostyki: hematologicznej,

koagulologicznej, analityki ogólnej, chemii i biochemii klinicznej, a także badania o charakterze specjalistycznym wielu markerów nowotworowych, wybranych hormonów, czynników wzrostu i ich receptorów, białek ostrej fazy oraz innych związków biologicznie czynnych. Zakład pełni dla regionu rolę placówki referencyjnej w zakresie badań krążących markerów. W działalności naukowo-badawczej Zakładu można wyróżnić trzy zasadnicze kierunki:

- Weryfikacja użyteczności diagnostycznej markerów nowotworowych dla oceny efektywności leczenia podstawowego, kontroli chorych po jego zakończeniu, monitorowania leczenia uzupełniającego oraz weryfikacji ich wartości prognostycznej i predykcyjnej (współpraca z wszystkimi klinikami Krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii). Prowadzone są m.in. badania nad optymalizacją metod diagnostyki biochemicznej raka stercza (PSA i jego izoformy, wybrane androgeny), raka płuca (CEA, SCC-Ag, CYFRA 21-1, MonoTotal, NSE, ProGRP, LDH), raka jajnika (CA 125 i HE4), raka pęcherza moczowego (CYFRA 21-1, CEA). Badania dotyczące raka płuca i raka jajnika prowadzone są w ramach zespołów roboczych European Group on Tumor Markers. Uzupełnienie tych badań stanowią prace nad oceną użyteczności wyników oznaczeń markerów metabolizmu kostnego w diagnostyce biochemicznej przerzutów nowotworowych w kośćcu, prowadzone we współpracy z Pracownią Medycyny Nuklearnej.
- Badania nad wykładnikami stanu zapalnego w aspekcie ich wartości prognostycznej u chorych na nowotwory oraz udziału w mechanizmach rozwoju zespołu wyniszczenia nowotworowego (kaczejsji). Badania prowadzone w tym zakresie dotyczą wybranych cytokin prozapalnych, białek ostrej fazy, czynników angiogennych, urokinazowego aktywatora plazminogenu, metaloproteinaz i ich inhibitorów (współpraca z Kliniką Chirurgii Onkologicznej, Kliniką Raka Piersi i Klatki Piersiowej, Kliniką Nowotworów Głowy i Szyi oraz Zakładem Patomorfologii Nowotworów). Wyniki tych badań są ponadto podstawą do wyliczania różnych wskaźników stanu zapalnego i stanu odżywienia chorych, a także uznawanych za biochemiczny ekwiwalent oceny stanu sprawności organizmu, których użyteczność kliniczna w ocenie rokowania chorych jest przedmiotem weryfikacji we współpracy z poszczególnymi klinikami Krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii.
- Badania dotyczące nasilenia i charakterystyki niedokrwistości stwierdzanej u szeregu chorych na nowotwory złośliwe oraz rozwijającej się w następstwie stosowanych metod terapii.

Pracownicy Zakładu Analityki i Biochemii Klinicznej wykazują dużą aktywność dydaktyczną, prowadząc liczne kursy doskonalące z zakresu diagnostyki laboratoryjnej chorób nowotworowych dla lekarzy oraz osób specjalizujących się w dziedzinie laboratoryjnej diagnostyki medycznej.

Zakład Radiologii i Diagnostyki Obrazowej w swej działalności diagnostycznej koncentruje się na wykonywaniu badań obrazowych z zakresu radiologii konwencjonalnej, mammografii, ultrasonografii, tomografii komputerowej i rezonansu magnetycznego, mających na celu wykrywanie, ocenę stopnia zaawansowania i monitorowanie skuteczności leczenia. Działalność naukowo-badawcza Zakładu dotyczy zagadnień z zakresu mammograficznie i histologicznie niebadalnego klinicznie raka piersi, analizy zależności pomiędzy oceną stopnia zaawansowania nowotworów na podstawie badań obrazowych (zwłaszcza jądrowego rezonansu magnetycznego i tomografii komputerowej) a wynikami leczenia chirurgicznego oraz oceny histologicznej.

W ramach działalności dydaktycznej Zakład prowadzi szkolenia specjalizacyjne z zakresu radiologii i diagnostyki obrazowej oraz staże specjalizacyjne z dziedziny radiologii onkologicznej.

Zakład Fizyki Medycznej prowadzi prace rutynowe w zakresie dozymetrii klinicznej, komputerowego planowania leczenia i kontroli jakości urządzeń radiologicznych stosowanych do radioterapii. Działalność naukowo-badawcza Zakładu dotyczy zagadnień związanych z:

- metodami pomiaru dawki w warunkach *in vivo* w brachyterapii HDR,

Zarys historii krakowskiego Centrum Onkologii

- oceną wielkości dawki otrzymanej przez pacjenta w czasie wykonywania procedur obrazowania w radioterapii,
- analizami wpływu funkcji wygładzenia fluencji na parametry napromieniania w technice IMRT.

Nawiązane zostały kontakty odnośnie do współpracy Zakładu w ramach Międzynarodowej Grupy EURADOS w zakresie programu „Ochrony pacjenta w radioterapii”.

Zakład Radioterapii prowadzi intensywną działalność terapeutyczną w zakresie tele- i brachyterapii oraz leczenia chorych radioizotopami (samar, stront). Badania kliniczne realizowane w Zakładzie Radioterapii dotyczą problemów związanych z analizą wskazań do radioterapii nowotworów o różnej lokalizacji narządowej wraz z oceną wyników leczenia, selekcją czynników prognostycznych dla poszczególnych lokalizacji oraz opracowywania nowych technik radioterapii. Obecnie wdrożono do rutynowego stosowania techniki: IMRT, napromieniania z „bramkowaniem oddechowym”, stosowania klinów dynamicznych, kojarzenia radioterapii z hipertermią. Oprócz metod radykalnej radioterapii, stosowanej samodzielnie lub w skojarzeniu z leczeniem chirurgicznym i systemowym prowadzone są prace nad oceną technik paliatywnej teleradioterapii. Istotny element działalności badawczej Zakładu stanowią prace nad nowymi sposobami frakcjonowania dawki promieniowania (hipo- i hiperfrakcjonacja), wskazaniami do leczenia chemicznego skojarzonego z napromienianiem oraz nowymi rodzajami promieniowania (protony). U chorych kwalifikowanych do brachyterapii wykonywane są procedury obejmujące między innymi brachyterapię śródtkankową nowotworów stercza i piersi, brachyterapię endoluminalną nowotworów przełyku, oskrzeli i tchawicy, brachyterapię śródtkankową i endoluminalną nowotworów narządu rodne

Widok od strony pl. Sikorskiego na fasady budynków Centrum Onkologii (2010 r.)

oraz brachyterapię kontaktową. Obecnie sukcesywnie wprowadzane jest u wyselekcjonowanych chorych na niezaawansowanego raka piersi leczenie w formule APBI.

W strukturach Zakładu Radioterapii działa również **Pracownia Medycyny Nuklearnej**, do której zadań należy między innymi prowadzenie działalności diagnostycznej z zakresu medycyny nuklearnej w Onkologii, monitorowanie przebiegu leczenia oraz leczenie chorych przy użyciu otwartych źródeł promieniowania jonizującego. W ramach tej Pracowni wykonuje się nie tylko badania diagnostyczne, takie jak badania scyntygraficzne kości, badania dynamiczne nerek oraz oznaczenia węzła wartowniczego u chorych na niezaawansowanego raka piersi leczonych w sposób oszczędzający narząd, ale także prowadzone jest u chorych z rozsiewem w kościu paliatywne leczenie przerzutów strontem-89 oraz samarem-153. Pracownia prowadzi aktywną współpracę naukową z innymi jednostkami organizacyjnymi krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii, między innymi z Zakładem Analityki i Biochemii Klinicznej, dotyczące weryfikacji użyteczności markerów metabolizmu tkanki kostnej w diagnostyce przerzutów nowotworowych. Współpraca z poszczególnymi Klinikami COOK dotyczy wdrażania i oceny efektywności nowych metod diagnostyki i terapii izotopowej.

Klinika Nowotworów Głowy i Szyi koncentruje swoją aktywność naukowo-badawczą na zagadnieniach związanych z oceną:

- skuteczności pooperacyjnej radioterapii chorych operowanych nieradykalnie z powodu nadnamiotowych głąk, wartości prognostycznej czasu oczekiwania na radioterapię u chorych na głąkopochodne nowotwory mózgu, wynikami pooperacyjnego leczenia napromienianiem chorych w wieku ponad 65 lat;

Zarys historii krakowskiego Centrum Onkologii

- badań wolumetrycznych PTV w korelacji z wynikami pooperacyjnej radioterapii chorych na złośliwe glejakopochodne nowotwory mózgu;
- wskazań do pooperacyjnej radioterapii chorych na płaskonabłonkowego raka krtani oraz efektywności pooperacyjnej chemioradioterapii chorych na miejscowo zaawansowanego raka obszaru głowy i szyi;
- identyfikacją czynników prognostycznych u chorych na płaskonabłonkowego raka nosowej części gardła z uogólnionym procesem nowotworowym po pierwotnym leczeniu radykalnym. W tym zakresie Klinika współpracuje ściśle z Zakładem Analityki i Biochemii Klinicznej, dokonując weryfikacji użyteczności klinicznej szeregu markerów i białek ostrej fazy.

Klinika Nowotworów Piersi i Klatki Piersiowej prowadzi leczenie skojarzone, ze szczególnym uwzględnieniem radioterapii, nowotworów zlokalizowanych w obrębie klatki piersiowej. Dotyczy to przede wszystkim nowotworów pierwotnych piersi, płuca, przelyku, opłucnej oraz śródpiersia. W Klinice prowadzone są prospektywne badania nad skutecznością i tolerancją równoczesnej chemio- i radioterapii u chorych na drobnokomórkowego raka płuca. W ramach tego tematu Klinika ściśle współpracuje z Zakładem Analityki i Biochemii Klinicznej odnośnie do oceny użyteczności markerów nowotworowych – NSE i ProGRP – oraz wybranych białek ostrej fazy w monitorowaniu leczenia i ocenie rokowania chorych. Prowadzone są w Klinice także badania nad efektywnością zachowawczego leczenia chorych na niedrobnokomórkowego raka płuca. Osobne zagadnienie koncentrujące wysiłki badawcze Kliniki Nowotworów Piersi i Klatki Piersiowej to prowadzone wspólnie z Zakładem Radioterapii badania dotyczące oceny efektywności pooperacyjnej radioterapii w skróconym czasie u chorych na raka piersi.

W **Klinice Nowotworów Jamy Brzusznej** prowadzone jest leczenie, samodzielne i skojarzone (chemio- i/lub hormonoterapia), chorych na nowotwory układu moczowo-płciowego (rak nerki, moczowodu, pęcherza moczowego, stercza i jądra) oraz przewodu pokarmowego (nowotwory żołądka, dróg żółciowych, odbytnicy i jelita grubego). Badania kliniczne odnośnie do leczenia skojarzonego nowotworów przewodu pokarmowego realizowane są w ścisłej współpracy z I Kliniką Chirurgii Ogólnej i Gastroenterologicznej Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego i dotyczą oceny zależności wybranych czynników biologicznych raka odbytnicy o potencjalnej wartości prognostycznej z wynikami leczenia chirurgicznego skojarzonego z przedoperacyjną radioterapią. Osobny problem badawczy stanowią badania nad efektywnością radykalnego i skojarzonego leczenia zachowawczego (radio- i chemioterapia) chorych na inwazyjnego raka pęcherza moczowego. W ramach tego tematu Klinika współpracuje z Zakładem Analityki i Biochemii Klinicznej nad zagadnieniem weryfikacji użyteczności diagnostycznej i wartości prognostycznej wybranych markerów nowotworowych i białek ostrej fazy u chorych na raka pęcherza moczowego.

Działalność badawcza **Kliniki Chirurgii Onkologicznej** koncentruje się w znacznej mierze wokół zagadnień związanych z poszukiwaniem czynników predykcyjnych i prognostycznych u chorych na raka piersi. W ramach tego tematu Klinika uczestniczy między innymi w wieloośrodkowych badaniach dotyczących wpływu mutacji genu *BRCA1* na wyniki leczenia chorych na raka piersi, ocenie efektywności neoadiuwantowej monoterapii z zastosowaniem cispłaty z *BRCA1*-zależnym rakiem piersi (współpraca z Międzynarodowym Centrum Nowotworów Dziedzicznych Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego), a także w badaniach dotyczących ekspresji wybranych genów u chorych na raka piersi (współpraca z Zakładem Genetyki Uniwersytetu w Uppsali [Szwecja]). Raka piersi dotyczą również badania nad immunofenotypem komórek guza pierwotnego i przerzutów w węzłach chłonnych realizowane wspólnie z Zakładem Radiobiologii Klinicznej. Natomiast wspólnie z Zakładem Analityki i Biochemii Klinicznej prowadzone są badania odnośnie do wartości prognostycznej wybranych białek ostrej fazy i przydatności algorytmów, charakteryzujących stan odżywienia i nasilenie stanu zapalnego u chorych na raka jelita grubego w aspekcie określenia ich wartości prognostycznej. Oddział Urologii Zabiegowej, działający w ramach Kliniki Chirurgii Onkologicznej, prowadzi badania wspólnie z Zakładem Radiobiologii Klinicznej nad czynnikami prognostycznymi w niezaawansowanym

raku stercza. Ponadto przedmiotem badań klinicznych Oddziału są zagadnienia nietrzymania moczu u chorych po napromienianiu narządów miednicy mniejszej oraz analiza czynników rokowniczych u chorych z nienasieniakowatymi nowotworami jądra.

Aktywność badawcza anestezjologów pracujących w Klinice Chirurgii Onkologicznej ogniskuje się na problemach bezpiecznych procedur intensywnego leczenia chorych na nowotwory, ze szczególnym uwzględnieniem oceny niewydolności narządowej i hormonalnej, wyrównywania niedoborów białkowo-elektrolitowo-wodnych oraz odżywiania pozajelitowego. Osobne zagadnienie stanowią realizowane wspólnie z Akademią Wychowania Fizycznego badania zależności pomiędzy uogólnioną odpowiedzią zapalną (SIRS) a ciężkim wysiłkiem fizycznym.

Klinika Ginekologii Onkologicznej prowadzi pełnoprofilową działalność w zakresie leczenia chirurgicznego, radioterapii nowotworów narządu rodowego oraz w wybranych sytuacjach klinicznych leczenia chemicznego i skojarzonego. Aktywność badawcza Kliniki w znacznej mierze koncentruje się na zagadnieniach związanych z niekonwencjonalnymi sposobami frakcjonowania dawki u chorych na raka szyjki macicy w oparciu o ocenę wybranych parametrów nasilenia procesów proliferacji nowotworu. W tym zakresie Klinika współpracuje z Zakładem Radiobiologii Klinicznej, prowadząc badania nad wartością predykcyjną i prognostyczną niektórych testów promienioczułości. Prowadzone są ponadto w Klinice Ginekologii Onkologicznej wspólnie z Zakładem Analityki i Biochemii Klinicznej badania użyteczności diagnostycznej oraz wartości prognostycznej szeregu markerów nowotworowych. W ramach współpracy z Zakładem Patomorfologii Nowotworów realizowane są badania w zakresie oceny wartości prognostycznej takich czynników jak komórki Largenhansa i interleukina 12 w rozwoju dysplazji szyjki macicy. Raka szyjki macicy dotyczy prowadzone we współpracy z Uniwersytetem Jagiellońskim badania nad wpływem zakażenia wirusem HPV na rokowanie chorych. Od 2004 roku przy Klinice Ginekologii Onkologicznej działa Poradnia Genetyczna, prowadząca badania u pacjentek z wywiadem rodzinnym podejrzanym w kierunku rodzinnego raka piersi i jajnika oraz raka jelita grubego. Klinika uczestniczy również w wielośrodkowych badaniach wpływu mutacji genu *BRCA1* na wyniki leczenia chorych na raka piersi i raka jajnika (Międzynarodowe Centrum Nowotworów Dziedzicznych Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego i Zakład Endokrynologii Centrum Onkologii w Warszawie). Zespół Kliniki uczestniczy w licznych badaniach dotyczących zagadnień genetyki raka jajnika, skuteczności różnych reżimów chemioterapii, chirurgii i radioterapii raka trzonu macicy. Klinika Ginekologii Onkologicznej, wspólnie ze 120 ośrodkami ginekologii onkologicznej, w ramach programu kierowanego przez European Institute of Oncology w Mediolanie bierze udział w opracowaniu danych dotyczących metod i wyników leczenia chorych na raka szyjki macicy i raka endometrium. Wyniki tych analiz są przedmiotem monografii publikowanych co 2 lata w „Annual Report on the Results of Treatment in Gynecological Cancer – Journal of Epidemiology and Biostatistics”. Ponadto, we współpracy z Pracownią Biologii Molekularnej Centrum Onkologii w Warszawie, prowadzone są badania nad ekspresją wybranych genów wpływających na oporność na leczenie taksanami u chorych na raka jajnika przed 40. rokiem życia.

Klinika Nowotworów Układowych i Uogólnionych zajmuje się systemową chemio- i hormonoterapią złośliwej, chłoniaków nieziarniczych, raka jądra i raka jajnika. Ponadto prowadzona jest chemioterapia paliatywna w przypadku rozsiewu nowotworów o innej lokalizacji, a także leczenie skojarzone. W ramach współpracy międzynarodowej zespół Kliniki Nowotworów Układowych i Uogólnionych aktywnie uczestniczy w badaniach klinicznych nad wdrażaniem nowych metod leczenia. Dotyczy to tak leczenia uzupełniającego z użyciem nowych cytostatyków, jak i terapii celowanych. Badania te realizowane są głównie we współpracy z Breast Cancer International Research Group. W ramach współpracy z EORTC Melanoma Group od szeregu lat Klinika uczestniczy w badaniach nad leczeniem uzupełniającym i paliatywnym czerniaka.

Do tradycji Krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii należy przywiązywanie dużego znaczenia do działalności dydaktycznej. Pracownicy naukowo-badawczy uczestniczą jako wykładowcy w szkoleniach

Zarys historii krakowskiego Centrum Onkologii

podyplomowych i kursach organizowanych przez Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego oraz uczelnie medyczne dla osób specjalizujących się w różnych dziedzinach onkologii, diagnostyki obrazowej, patomorfologii, laboratoryjnej diagnostyki medycznej oraz fizyki medycznej. W Klinikach i Zakładach prowadzone są ponadto liczne staże i szkolenia indywidualne dla lekarzy oraz diagnostów laboratoryjnych zatrudnionych w innych ośrodkach ochrony zdrowia. Osobny element aktywności dydaktycznej stanowi prowadzenie wykładów, seminariów i ćwiczeń dla studentów Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Wydziału Fizyki Medycznej Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie.

Za element tradycji Centrum Onkologii, Oddział w Krakowie należy również uznać aktywny udział wielu jego pracowników w pracach różnych krajowych oraz międzynarodowych towarzystw naukowych. Przez okres siedmiu kadencji Krakowski Oddział Centrum Onkologii był siedzibą Władz Polskiego Towarzystwa Onkologicznego (w latach 1964–1974 Przewodniczącą Zarządu Głównego była prof. Hanna Kołodziejska, w latach 1986–1994 prof. Antonina Marczyńska, a w latach 1998–2010 prof. Marian Reinfuss). Od 1997 do 2002 roku Kraków był siedzibą Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Radioterapii Onkologicznej (Przewodniczącym był prof. Jan Skołyszewski), a w latach 2000–2002 oraz 2008–2010 Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej (Przewodniczący: prof. Krzysztof Herman i prof. Andrzej Stelmach). W latach 2000–2010 w Krakowskim Oddziale Centrum Onkologii mieściła się siedziba Rady Polskich Towarzystw Onkologicznych, której koordynatorem był prof. Marian Reinfuss, a sekretarzem prof. Jan Kulpa. W latach 1974–1980 w Krakowie mieściła się siedziba Redakcji kwartalnika „Nowotwory” (Redaktorem Naczelnym była prof. Hanna Kołodziejska). Od 1989 roku do chwili obecnej mieści się tutaj również redakcja kwartalnika „Diagnostyka Laboratoryjna” (w latach 1989–1992 Redaktorem Naczelnym była prof. Antonina Marczyńska, a od połowy 1992 roku Redaktorem jest prof. Jan Kulpa), a od 2009 roku redakcja „Patologii Polskiej” (Redaktorem Naczelnym jest dr hab. Janusz Ryś). Wielu pracowników Krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii jest członkami Komitetów Redakcyjnych krajowych i zagranicznych medycznych czasopism naukowych.

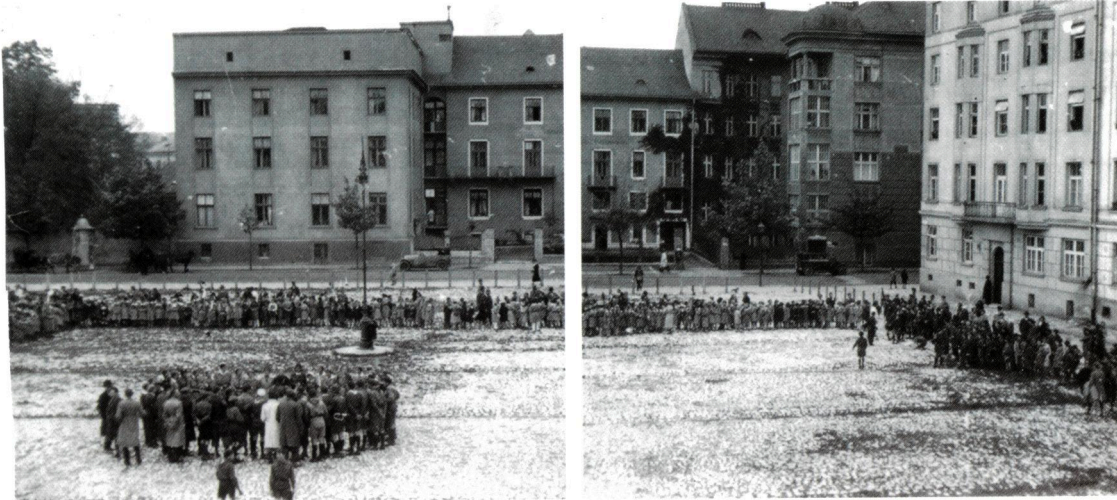
Pracownicy naukowo-badawczy Krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii są zaangażowani w rozwój reprezentowanych przez siebie dziedzin medycznych:

- prof. dr hab. Marian Reinfuss od 2004 roku jest Konsultantem Krajowym w dziedzinie radioterapii onkologicznej, a od 2009 roku również Przedstawicielem Nauki i Praktyki w dziedzinie onkologii w Radzie ds. Zwalczania Chorób Nowotworowych przy Ministrze Zdrowia,
- prof. dr hab. Jan Kulpa od 2004 roku jest Konsultantem Krajowym w dziedzinie diagnostyki laboratoryjnej, a od 2006 roku również członkiem Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia,
- prof. dr hab. Krzysztof Herman od 2010 roku jest Konsultantem Krajowym w dziedzinie chirurgii onkologicznej,
- prof. dr hab. Zbigniew Kojas jest Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie ginekologii onkologicznej dla województwa małopolskiego
- prof. dr hab. Leszek Kołodziejski jest Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie chirurgii onkologicznej dla województwa małopolskiego,
- prof. dr hab. Stanisław Korzeniowski jest Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie radioterapii onkologicznej dla województwa małopolskiego,
- prof. dr hab. Krzysztof Urbański jest Konsultantem Wojewódzkim w dziedzinie ginekologii onkologicznej dla województwa podkarpackiego

Trzeba zwrócić uwagę, że liczni samodzielni pracownicy naukowcy Krakowskiego Centrum Onkologii są członkami różnych Zespołów Ekspertów, powoływanych przez Ministra Zdrowia oraz inne organa administracji państwowej, a także Rad Naukowych różnych placówek ochrony zdrowia.

Budynki przy ul. Garncarskiej

Widok od strony pl. Jabłonowskich na fasady kamienic należących obecnie do Centrum Onkologii (1934 r.)

Siedzibą powołanego decyzją Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej w styczniu 1951 roku krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii – Instytutu im. Marii Skłodowskiej-Curie został budynek przy ulicy Garncarskiej 11. Budynek był zbudowany na początku XX wieku z przeznaczeniem na prywatną Lecznicę Związkową. Jak na owe czasy była to konstrukcja nowoczesna, spełniająca wszystkie wymagania stawiane w tych czasach placówkom szpitalnym. Miesięcznik „ARCHITEKT” poświęcony architekturze, budownictwu i przemysłowi artystycznemu, redagowany przez Jerzego Warchałowskiego, podawał w numerze z marca 1910 roku, w kronice omawiającej godne uwagi wydarzenia, jakie miały wówczas miejsce w Krakowie, następującą informację:

„Gmach Lecznicy Związkowej w Krakowie, położony przy ul. Garncarskiej, oddalony jest 16 mtr. od ulicy i otoczony ogrodem. Cały obszar ogrodu wraz z budynkiem wynosi 4347 m². Budynek jest ogrzany wodą ciepłą, w każdym pokoju jest woda zimna i ciepła, wentylacja elektryczna; wszystkie piętra połączone windą elektryczną, cały zakład oświetlony elektrycznie. Na każdym piętrze znajduje się osobna sala dla rekonwalescentów i oszklone ogrzewane werandy.

Sutereny – przeznaczone dla leczenia chorych dochodzących:

- a) ginekologia: gorące powietrze, długotrwałe wypłukiwania, układanie na równi pochylej z obciążeniem, mięsienie mechaniczne, elektryczne, faradyzacja, galwanizacja, elektroliza kataphoreza,
- b) cystoskopia, kaustyka,
- c) Roentgen, prześwietlenia, zdjęcia fotograficzne i naświetlenia lecznicze,
- d) hydroterapia, kąpiele natryski, kąpiele mineralne, gazowe i t.p.,
- e) laboratorium mikroskopowo-chemiczne,
- f) pracownia dla odlewów gipsowych i ortopedycznych,
- g) mieszkanie portyera, piwnice, kaloryfery.

Budynki przy ul. Garncarskiej

Parter: Portyer. Hala. 6 pokoi dla chorych, sala operacyjna septyczna. Zakład ortopedyczny, oddzielony od części zajmowanej przez chorych, ma osobne wejście od tyłu budynku; składa się z sali do gimnastyki leczniczej, osobnej sali z aparatami motorowymi do mechanoterapii, pokoi do mięsienia i gorącego powietrza.

Mezzanin: kancelarya, skład bielizny.

I piętro: jedenaście pokoi dla chorych, Hala, dwie werandy, pokój dla lekarza, pokój opatrunkowy, sala aseptyczna operacyjna, przygotowalnia chorych, lekarzy, sterylizacja.

II piętro: 5 pokoi dla chorych z werandą, kuchnia, pralnia, prasownia, suszarnia, spiżarnia, pokoje dla zarządczyni i służby.

Na każdym piętrze, prócz pomieszczenia służby dla chorych, łazienek, znajduje się kredens połączony windą z kuchnią, i osobny pokój na brudy połączony windą z pralnią.

Lecznica Związkowa zbudowana została podług planów p. Tadeusza Stryeńskiego, ze współudziałem p. Franciszka Mączyńskiego. Pomalowaniem całego wnętrza i dekoracją wejścia zajął się p. Józef Czajkowski".

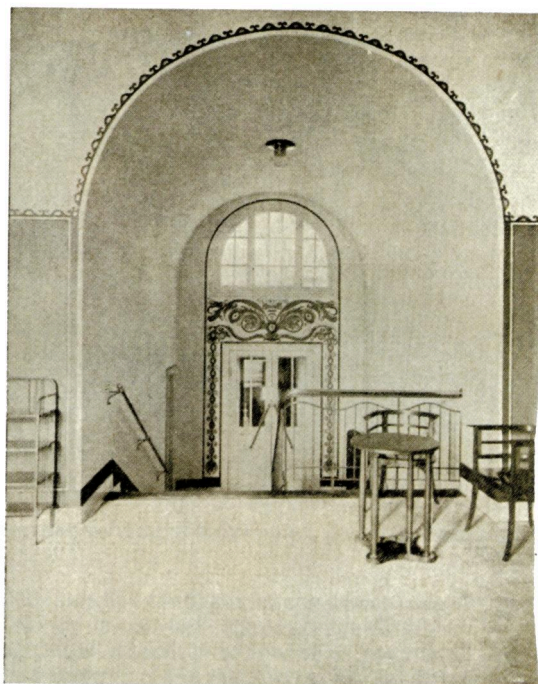
Dodatkowych wiadomości o budynku przy ulicy Garncarskiej 11 i jego otoczeniu oraz dokonanych w nich zmianach dostarcza informator wydany z początkiem lat trzydziestych, pt.: „Lecznica Związkowa” podając m.in.:

„Lecznica Związkowa w Krakowie, położona w miejscu zacisznym, zdala od zgiełku wielkomiejskiego, a przecież w środku miasta (ulica Garncarska 11), odpowiada urządzeniem swem ostatnim wymaganiom postępu. Mieści się we własnym budynku, na ten cel wystawionym, a w roku 1928 znacznie powiększonym, otoczona obszernym ogrodem, urządzonym dla ozdrowieńców.

W budynku tym urządzono wszystko, co może być potrzebnem dla leczenia chorych tak zachowawczego, jak i operacyjnego, w zakresie chorób z wyjątkiem zakaźnych i umysłowych, z uwzględnieniem ostatnich wymogów higieny, estetyki, wygody chorych i komfortu.”

Ponadto, poza strukturami Uniwersytetu Jagiellońskiego w 1924 roku na ulicy Garncarskiej (w kamienicy, która dziś należy do krakowskiego Oddziału Centrum Onkologii) utworzono prywatną jednostkę zajmującą się leczeniem radem – Instytut Curioterapii – która działała do 1930 roku.

Należy wspomnieć, że od 1913 roku w kamienicy sąsiadującej z Lecznicą Związkową mieściła się siedziba pierwszego na ziemiach polskich uniwersyteckiego Instytutu Stomatologicznego, powołanego 11 lat wcześniej dzięki zgodzie Ministerstwa Oświaty i Wyznań w Wiedniu. Szkolenie lekarzy dentystów w budynku przy ulicy Gancarskiej toczyło się nieprzerwanie do 1939 roku.

Wejście do Lecznicy Związkowej (lata 20. XX wieku)

Po zakończeniu drugiej wojny światowej przez krótki czas w budynkach przy ulicy Garncarskiej ulokowano Szpital Wojskowy (budynki Szpitala Wojskowego przy ulicy Wrocławskiej zajęły dla własnych potrzeb wojska sowieckie).

Kolejne przebudowy, adaptacje, remonty, dostosowujące budynek do pomieszczenia placówek diagnostycznych i skomplikowanej aparatury terapeutycznej, nie zmieniły jego zasadniczego zarysu. Trudno byłoby jednak dziś powiedzieć, że znajduje się w nim „wszystko co może być potrzebnem dla leczenia chorych”. Współczesna onkologia jest dziedziną wymagającą ogromnych nakładów finansowych na stałe modernizowanie wyposażenia i aparatury medycznej. W tym względzie stale odczuwamy niedostatki. Jednak chyba coś pozostało w tych murach z intencji inicjatorów i budowniczych Lecznicy Związkowej – dobro chorego jest tutaj nadal nadrzędnym prawem i jego spełnieniu podporządkowane są wszystkie działania.

Instytut Stomatologiczny Uniwersytetu Jagiellońskiego
przy ul. Garncarskiej w Krakowie (1934 r.)

opracowali Jan Skolyszewski, Jan Kulpa oraz Wojciech Wysocki

Struktura Centrum Onkologii Oddział w Krakowie

I. Dyrektor Oddziału – prof. zw. dr hab. med. Marian Reinfuss

II. Z-ca Dyrektora Oddziału ds. Lecznictwa – prof. zw. dr hab. Krzysztof Urbański

1. Przychodnia Przykliniczna – dr med. Anna Brandys
2. Gł. Specjalista ds. Opieki Pielęgniarskiej, Pielęgniarka Epidemiologiczna – dr Małgorzata Pasek
3. Zakład Radioterapii – prof. zw. dr hab. med. Marian Reinfuss
  - a. Pracownia Brachyterapii – dr med. Tomasz Walasek
  - b. Modelarnia – lek. med. Tomasz Dąbrowski
  - c. Pracownia Teleradioterapii – dr med. Elżbieta Pluta
  - d. Pracownia Scyntygrafii – lek. med. Krystyna Zawila
  - e. Pracownia Medycyny Nuklearnej – prof. nadzw. dr hab. med. Teresa Kowalska
4. Zakład Radiologii i Diagnostyki Obrazowej – dr med. Elżbieta Łuczyńska
  - a. Pracownia Rezonansu Magnetycznego
  - b. Pracownia Badań Mammograficznych – dr med. Anna Schneider-Wilk
  - c. Pracownia Ultrasonografii
  - d. Pracownia Radiologii Konwencjonalnej i Tomografii Komputerowej – dr med. Sonia Dyczek
5. Zakład Analityki i Biochemii Klinicznej – prof. zw. dr hab. Jan Kulpa
6. Zakład Patomorfologii Nowotworów – prof. nadzw. dr hab. med. Janusz Ryś
7. Zakład Fizyki Medycznej – dr n. fiz. Edward Byrski (p.o.)
8. Klinika Nowotworów Układowych i Uogólnionych – lek. med. Ida Cedrych (p.o.)
  - a. Oddział Chemioterapii Diennej – lek. med. Tomasz Zemelka
9. Klinika Nowotworów Piersi i Klatki Piersiowej – prof. zw. dr hab. med. Stanisław Korzeniowski
10. Klinika Nowotworów Głowy i Szyi – prof. zw. dr hab. med. Bogdan Gliński
11. Klinika Nowotworów Jamy Brzusznej – dr med. Jerzy Jakubowicz
12. Klinika Chirurgii Onkologicznej – prof. zw. dr hab. med. Jerzy Mituś
  - a. Oddział Zabiegowy Urologii Onkologicznej – prof. zw. dr hab. med. Andrzej Stelmach
  - b. Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii – prof. zw. dr hab. med. Krzysztof Duda
  - c. Oddział Chirurgii Jednego Dnia – dr med. Zbigniew Darasz
  - d. Blok Operacyjny
13. Rzecznik Praw Pacjenta – mgr Bożena Sowa
14. Rehabilitant – Hanna Franczak
15. Psycholog – mgr Teresa Turuk-Nowak
16. Lekarz Zakładowy – dr med. Marta Weiss
17. Kapelan – ks. mgr Marek Wolter

III. Z-ca Dyrektora Oddziału ds. Nauki – prof. zw. dr hab. Jan Kulpa

1. Zakład Radiobiologii Klinicznej – prof. zw. dr hab. Anna Gasińska
2. Sekretariat Naukowy – mgr Danuta Staniek
3. Pracownia Epidemiologii – prof. nadzw. dr hab. Jadwiga Rachtan
4. Biblioteka Naukowa – mgr Ewa Tymecka-Ziarko

IV. Z-ca Dyrektora Oddziału ds. Organizacyjnych – dr med. Jerzy Jakubowicz

1. Apteka – mgr Halina Krzystek-Malecka
2. Biuro Badań Klinicznych – mgr Monika Blecharz
3. Sekcja Zamówień Publicznych – mgr inż. Halina Żak
4. Sekcja Informatyki – mgr Dariusz Misiak
5. Rejestracja – Maria Reinfuss
6. Archiwum Dokumentacji Medycznej – mgr inż. Dorota Waligóra
7. Rzecznik Prasowy – dr med. Wojciech Wysocki

V. Z-ca Dyrektora Oddziału ds. Administracyjno-Technicznych – mgr inż. Wacław Malina

1. Dział Administracyjno-Gospodarczy – Ewa Rabij
2. Dział Techniczno-Aparaturowy – inż. Wojciech Kosiński
3. Sekcja Techniczna – Mieczysław Mitka
4. Stanowisko ds. Inwestycji – Renata Kubiczek
5. Stanowisko ds. BPH – Barbara Stolarz
6. Sekcja Transportu – Wojciech Waligóra
7. Inspektor ds. Obronności – Leszek Sarna

VI. Z-ca Dyrektora Oddziału ds. Ekonomiczno-Finansowych – Gł. Księgowa – mgr Maria Zakielarz

1. Dział Finansowo-Księgowy – mgr Maria Zakielarz

VII. Komórki podległe bezpośrednio Dyrektorowi Oddziału:

1. Sekcja Spraw Pracowniczych – mgr Barbara Staniszevska
2. Zespół Radców Prawnych – mgr Anna Kordylewska
3. Pełnomocnik ds. Zintegrowanego Systemu Zarządzania Jakością – mgr Krystyna Wajda
4. Inspektor Ochrony Radiologicznej – dr Jan Lesiak
5. Pełnomocnik Dyrektora ds. Ochrony Informacji Niejawnych – Leszek Sarna
6. Samodzielne Stanowisko ds. Kontroli Wewnętrznej – dr Sławomir Lisek
7. Administrator Bezpieczeństwa Informatycznego – Marek Majchrzyk
8. Pełnomocnik Dyrektora ds. Rozliczeń Świadczeń Medycznych – Robert Biel

Informacje organizacyjne

Zakwaterowanie

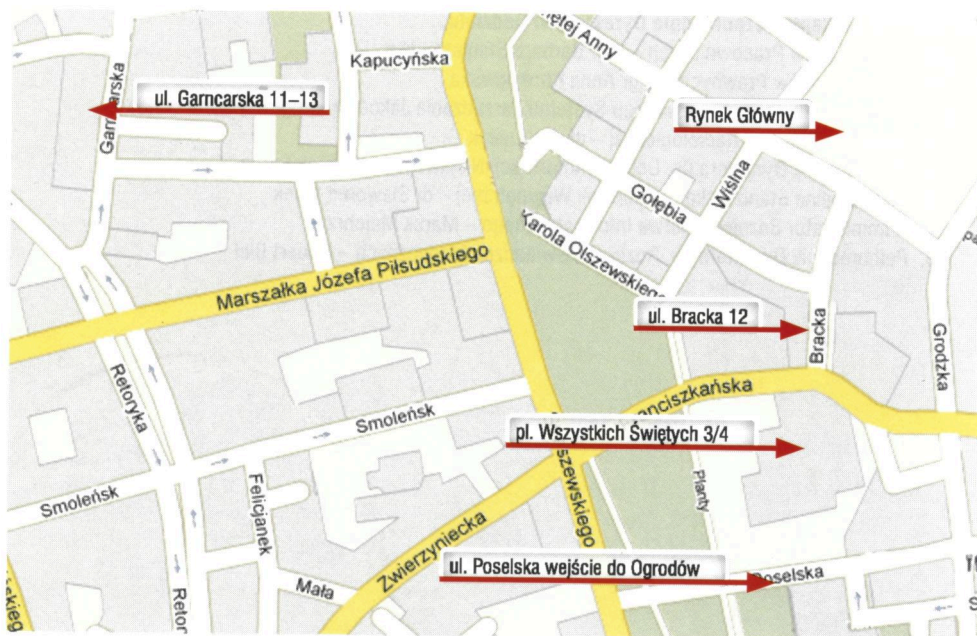
Grupa START Sp. z o.o.
ul. Kapelanka 60, 30-347 Kraków
tel./faks: 12 269 44 25 (hasło „60 lat COOK”)
e-mail: contact@grupastart.com

Rejestracja

Koszt uczestnictwa w konferencji naukowej zaplanowanej na czwartek, 2 czerwca 2011 r., wynosi 100 PLN.

Rejestracja uczestników jest możliwa wyłącznie drogą elektroniczną za pomocą strony internetowej: www.onkologia.krakow.pl/60lat. Zamieszczono tam wszystkie niezbędne informacje.

Wszelkie aktualne informacje znajdują się na stronie internetowej:
www.onkologia.krakow.pl/60lat

Komitet Organizacyjny

prof. dr hab. n. med. Andrzej Stelmach (Przewodniczący)
dr n. med. Wojciech Wysocki (Wiceprzewodniczący)
mgr Danuta Staniek (Sekretarz)
dr n. med. Paweł Blecharz
dr n. fiz. Edward Byrski
lek. med. Ida Cedrych
dr n. med. Zbigniew Darasz
prof. dr hab. n. med. Kazimierz Karolewski
dr n. med. Elżbieta Łuczyńska
dr n. med. Barbara Machowska
prof. dr hab. n. med. Jerzy Mituś
dr n. med. Marek Mizianły
dr n. med. Elżbieta Pluta
mgr Urszula Rychlik
prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś
dr n. med. Beata Sas-Korczyńska
lek. med. Andrzej Strach
lek. med. Łukasz Wohadlo
lek. med. Tomasz Zemelka
dr n. med. Marek Ziobro

Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie

Oddział w Krakowie
ul. Garncarska 11, 31-115 Kraków
tel. centrala 12 422-99-00, fax 12 423-10-76
tel. 12 429-15-91, e-mail: z5stanie@cyf-kr.edu.pl
www.onkologia.krakow.pl

Krakowski Komitet Zwalczania Raka

ul. Garncarska 11, 31-115 Kraków
REGON: 121436347 KRS: 0000376025
NIP: 6762434912
konto: 48 1160 2202 0000 0001 7793 1405

Spis treści

Patroni Honorowi oraz Członkowie Komitetu Honorowego Jubileuszu	1
List Dyrektora Centrum Onkologii Oddziału w Krakowie	2
List Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego Jubileuszu	3
Program Jubileuszu	4
Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 3 grudnia 2010 roku w sprawie ustanowienia roku 2011 Rokiem Marii Skłodowskiej-Curie	7
Rys biograficzny Marii Skłodowskiej-Curie	8
Zarys historii krakowskiego Centrum Onkologii	11
Budynki przy ul. Garncarskiej	23
Struktura krakowskiego Centrum Onkologii	26
Informacje organizacyjne	28

Jubileusz 60-lecia
Centrum Onkologii – Instytutu
im. Marii Skłodowskiej-Curie
Oddział w Krakowie

Kraków, 2–3 czerwca 2011 roku